

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 216/07-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. arch. D. F., B., Ing. V. V., B., a Ľ. H., V., Česká republika, zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 134/02 z 18. decembra 2003, postupom a rozhodnutím Okresného súdu Trenčín sp. zn. 7 C 462/97 z 3. februára 2006 a postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5 Co 115/06 z 22. novembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. arch. D. F., Ing. V. V. a Ľ. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2007 doručená sťažnosť Ing. arch. D. F., B., Ing. V. V., B., a Ľ. H., V., Česká republika (ďalej len „sťažovatelia“), ktorú doplnili podaním doručeným ústavnému súdu 15. februára

2007 a ktorou namietali porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 134/02 z 18. decembra 2003, postupom a rozhodnutím Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 462/97 z 3. februára 2006 a postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 115/06 z 22. novembra 2006.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou podanou okresnému súdu 30. novembra 1988 sa sťažovatelia domáhali proti ich tete V. B. (ďalej len „žalovaná“) určenia, že *„rodinný dom č. 612 s pozemkom pzkn. p. č. 400/1, nachádzajúce sa v kat. území B.“* nepatria do dedičstva po ich starom otcovi J. H. st. (ďalej len „starý otec sťažovateľov“). Na základe vykonaného dokazovania, ktorým mal okresný súd preukázané, že stavebný pozemok starý otec sťažovateľov predal svojmu synovi - otcovi sťažovateľov J. H. ml. (ďalej len „otec sťažovateľov“), pričom na tomto pozemku starý otec postavil rodinný dom na základe stavebného povolenia vydanom na jeho meno, okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 462/97 z 24. januára 2000 sčasti žalobe sťažovateľov vyhovel a vyslovil, že pozemok nepatrí do dedičstva po starom otcovi sťažovateľov s odôvodnením, že starý otec sťažovateľov výstavbou rodinného domu nemohol nadobudnúť vlastnícke právo aj k pozemku jeho spracovaním tak, ako to tvrdila žalovaná. Podľa právneho názoru okresného súdu bolo potrebné vzťah medzi stavebníkom a vlastníkom pozemku posudzovať podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „novší OZ“), pretože stavba (rodinný dom) sa stala užívateľskou počas účinnosti novšieho OZ, a to vydaním kolaudačného rozhodnutia 27. októbra 1964. Okresný súd uviedol, že novší OZ nepoznal inštitút nadobudnutia vlastníckeho práva spracovaním, a preto sa starý otec sťažovateľov nemohol postavením stavby stať aj vlastníkom stavebného pozemku. Vo zvyšnej časti (vo vzťahu k rodinnému domu) okresný súd žalobu sťažovateľov zamietol, pretože nemal preukázané, že starý otec sťažovateľov previedol na otca sťažovateľov aj vlastníctvo rodinného domu.

Na základe odvolania obidvoch sporových strán krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 373/00 z 20. marca 2002 rozsudok okresného súdu potvrdil, aj keď podľa názoru krajského súdu by sa mal vzťah medzi stavebníkom a vlastníkom stavebného pozemku spravovať právnym režimom podľa zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „starší OZ“), a nie podľa novšieho OZ tak, ako to konštatoval okresný súd. Podľa názoru krajského súdu pre určenie rozhodnej právnej úpravy nie je dôležité, kedy bola stavba skolaudovaná, ale to, kedy bola dokončená a spôsobilá na užívanie, a keďže starý otec sťažovateľov sa do rodinného domu nastahoval už v roku 1963, t. j. pred jeho kolaudáciou, treba za rozhodnú právnu úpravu v tejto veci považovať v tom čase účinný starší OZ. Krajský súd aj napriek tomuto odchýleniu sa od právneho názoru okresného súdu dospel k záveru o vecnej správnosti rozhodnutia okresného súdu s odôvodnením, že starší OZ pripúšťal oddelené vlastníctvo stavebníka a vlastníka stavebného pozemku (§ 155) a predpokladom pre nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním bola dobromyseľnosť stavebníka, t. j. jeho dobrá viera, že stavebný pozemok, na ktorom stavia mu patrí, avšak podľa krajského súdu starý otec sťažovateľov nemohol splňať podmienku dobromyseľnosti pre nadobudnutie vlastníckeho práva k pozemku jeho spracovaním, pretože sám predal stavebný pozemok svojmu synovi – otcovi sťažovateľov, takže musel mať vedomosť o tom, že pozemok mu nepatrí. Krajský súd súčasne v rozsudku pripustil možnosť podať dovolanie ohľadom zodpovedania otázky, *„či za účinnosti zákona č. 141/50 Zb. mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníctva pozemku spracovaním i v prípade, že stavebník staval na pozemku so súhlasom vlastníka pozemku“*.

V rozsahu prípustnosti dovolania (ohľadom sporného pozemku) podala žalovaná proti rozsudku krajského súdu dovolanie dôvodiac nesprávnym právnym posúdením veci, pretože podľa jej názoru krajský súd neprihliadol na súhlasný postoj vlastníka pozemku s realizáciou stavby na jeho pozemku stavebníkom – starým otcom sťažovateľov. Najvyšší súd o dovolaní žalovanej rozhodol rozsudkom sp. zn. 3 Cdo 134/02 z 18. decembra 2003, ktorým zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu vo výroku, v ktorom bolo vyhovené žalobe sťažovateľov (v tom zmysle, že sporný pozemok nepatrí do dedičstva po ich starom otcovi), a vec vrátil okresnému súdu na

nové konanie a rozhodnutie, pričom najvyšší súd sa vo svojom rozsudku stotožnil so stanoviskom krajského súdu o potrebe aplikovať na daný prípad starší OZ a súčasne konštatoval, že v prípade stavebníka – starého otca sťažovateľov išlo o neoprávnenú stavbu, pretože v zmysle § 160 a nasl. staršieho OZ nemal k pozemku otca sťažovateľov zriadené právo stavby. Najvyšší súd vyslovil, že starší OZ *„neobsahuje priamu právnu úpravu vzťahov vyplývajúcich z tzv. neoprávnenej stavby na cudzom pozemku,“* a preto *„postupuje sa po právnej stránke (ak niet inej dohody medzi účastníkmi) pri úprave vzťahov medzi stavebníkom a vlastníkom pozemku analogicky podľa ustanovenia § 125 a nasl. SOZ, ktoré riešia otázku nadobudnutia vlastníctva spracovaním cudzej veci“*. Podľa stanoviska najvyššieho súdu, keďže v danom prípade nebolo ku stavbe na cudzom pozemku zriadené právo stavby, ktoré bolo podmienkou oddeleného vlastníctva stavby a pozemku v zmysle § 155 staršieho OZ, má sa právny vzťah medzi stavebníkom a vlastníkom stavebného pozemku analogicky spravovať podľa § 125 a nasl. staršieho OZ, pričom pre nadobudnutie vlastníckeho práva stavebníkom k stavebnému pozemku spracovaním podľa názoru najvyššieho súdu nebola dobromyseľnosť stavebníka nevyhnutnou podmienkou, ba bola *„skutočnosťou bezvýznamnou“* a rozhodujúcim bol súhlas vlastníka pozemku so stavbou, ktorý počas celej doby jej realizácie neučinil žiaden úkon smerujúci k zastaveniu stavby alebo svedčiaci o tom, že si stavbu na svojom pozemku neželá. Na základe tejto úvahy dospel najvyšší súd k stanovisku, že pozemok v rozsahu jeho zastavania „prirástol“ k stavbe a stal sa vlastníctvom stavebníka.

Okresný súd súc viazaný právnym názorom najvyššieho súdu po opätovnom preskúmaní veci rozsudkom sp. zn. 7 C 462/97 z 3. februára 2006 zamietol žalobu sťažovateľov ohľadne nimi uplatňovaného nároku, aby bolo vyslovené, že sporný pozemok nepatrí do dedičstva po ich starom otcovi. Na základe odvolania sťažovateľov krajský súd v rozsudku sp. zn. 5 Co 115/06 z 22. novembra 2006 vyslovil, že odvolanie je dôvodné v časti, ktorou namietali, že v zmysle rozsudku najvyššieho súdu mohol ich starý otec (stavebník) nadobudnúť spracovaním vlastnícke právo k pozemku iba v rozsahu jeho zastavania a manipulačného priestoru nevyhnutného na užívanie stavby. Vzhľadom na uvedené krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu z 3. februára 2006 tak, že určil, že parc. č. 400/3 o výmere 1158 m² záhrady zapísaná na LV č. 390, k. ú. B., vytvorená z časti

spornej parcely (pozemok nezastavaný stavbou) nepatrí do dedičstva po starom otcovi sťažovateľov a vo zvyšnej časti zamietavý rozsudok okresného súdu potvrdil (vo vzťahu k zastavanej časti spornej parcely).

Podľa sťažovateľov rozsudok okresného súdu z 3. februára 2006 a rozsudok krajského súdu z 22. novembra 2006 vychádzajú z protiústavného rozhodnutia najvyššieho súdu z 18. decembra 2003, ktorého právny názor o nadobudnutí vlastníckeho práva k pozemku jeho spracovaním v dôsledku postavenia stavby nemá oporu v „*zákonných ustanoveniach v rozhodnom čase platného a účinného zákona č. 141/1950 Zb., ani žiadneho iného účinného právneho predpisu*“, pretože podľa sťažovateľov ustanovenie § 125 a nasl. staršieho OZ umožňovalo nadobudnúť vlastnícke právo spracovaním iba k veci hnuteľnej.

Navyše sťažovatelia uviedli, že ani okresný súd, ani krajský súd sa nevysporiadali s otázkou k „*akej výmere pozemku mohlo J. H. st. vzniknúť spracovaním vlastnícke právo. Už na prvý pohľad je zrejmé, že plocha zastavaná domom a nevyhnutná manipulačná plocha, nemôže v prípade bežného rodinného domu, ktorého zastavaná plocha je niečo málo vyše 100 m², predstavovať 922 m².*

Preto ak by aj rozsudok Najvyššieho súdu SR bol súladný s ústavou (čo však nie je), nevysporiadali sa prvostupňový a odvolací súd dostatočne s otázkou výmery pozemku, ku ktorému mohlo J. H. st. vzniknúť spracovaním vlastnícke právo; priznali mu vlastníctvo k pozemku vo väčšom rozsahu, ako by mu mohlo vzniknúť spracovaním; pravda za predpokladu, že by nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti spracovaním bolo možné.“

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Ing. arch. D. F., Ing. V. V. a L. H. vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Okresného súdu Trenčín a Krajského súdu v Trenčíne porušené bolo.“

2. Ústavný súd zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. 12. 2003, č. k. 3 Cdo 134/02, rozsudok Okresného súdu Trenčín zo dňa 3. 2. 2006, č. k. 7 C/462/1997-537 a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 22. 11. 2006 č. k. 5 Co/115/2006-598 a vec vracia Okresnému súdu Trenčín, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Ústavný súd priznáva Ing. arch. D. F., Ing. V. V. a L. H. primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 20 000,- Sk, ktoré im sú Najvyšší súd Slovenskej republiky, Okresný súd Trenčín a Krajský súd v Trenčíne povinní vyplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu poslednému z nich.

4. Ústavný súd priznáva Ing. arch. D. F., Ing. V. V. a L. H., náhradu trov konania, ktoré im sú Najvyšší súd Slovenskej republiky, Okresný súd Trenčín a Krajský súd v Trenčíne povinní vyplatiť spoločne a nerozdielne k rukám právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu poslednému z nich.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovatelia v prvom rade namietali porušenie nimi označených práv postupom najvyššieho súdu a jeho rozsudkom sp. zn. 3 Cdo 134/02 z 18. decembra 2003.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľov). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 236/03, IV. ÚS 158/04) a jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľov a nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (IV. ÚS 237/04).

Ústavný súd zistil, že konanie, v ktorom sťažovatelia napadli postup najvyššieho súdu, bolo ukončené vyhlásením rozsudku z 18. decembra 2003, ktorý nadobudol právoplatnosť 29. septembra 2004. Sťažnosť sťažovateľov bola ústavnému súdu doručená 2. februára 2007. Z uvedeného vyplýva, že vo vzťahu k napadnutému postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľom bez akýchkoľvek pochybností uplynula lehota na podanie sťažnosti skôr, ako podali sťažnosť ústavnému súdu (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a preto ústavný súd v tejto časti ich sťažnosť odmietol ako oneskorene podanú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Predmetom sťažnosti je aj tvrdenie sťažovateľov o porušení základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu a jeho rozsudkom sp. zn. 7 C 462/97 z 3. februára 2006.

Ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k napadnutému postupu a rozsudku okresného súdu vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd v danom prípade nemá právomoc preskúmať toto rozhodnutie, pretože postup a rozhodnutie okresného súdu preskúmal na základe opravného prostriedku sťažovateľov v odvolacom konaní krajský súd.

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k napadnutému postupu a rozhodnutiu okresného súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Napokon sťažovatelia namietali porušenie nimi označených práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy, v čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri 3.1) a v čl. 20 ods. 1 ústavy (pozri 3.2) aj postupom a rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 5 Co 115/06 z 22. novembra 2006, pričom podstata ich námietok spočíva v tvrdeniach, že krajský súd sa nevysporiadal

s otázkou, k akej skutočnej výmere pozemku mohlo starému otcovi sťažovateľov vzniknúť spracovaním vlastnícke právo, t. j. aká je skutočná zastavaná plocha a nevyhnutný manipulačný priestor prináležiaci k stavbe. Sťažovatelia tiež namietali, že krajský súd rozhodol na základe arbitrárneho právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v dovolacom konaní, podľa ktorého mohlo stavebníkovi vzniknúť spracovaním (postavením stavby) vlastnícke právo k cudziemu stavebnému pozemku.

Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska súladu či nesúladu s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami povedané, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, porušenie ktorých sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva nasledovné:

«V rozsudku zo dňa 18. 12. 2003, sp. zn. 3 Cdo 134/02 vyslovil Najvyšší súd SR právny názor, že daný právny vzťah je potrebné posudzovať podľa právneho predpisu platného v čase postavenia rodinného domu, t. j. podľa zákona č. 141/1950 Zb. a to nielen

čo do jeho vzniku, ale aj čo do nárokov vyplývajúcich z postavenia stavby na cudzom pozemku. V prejednávanej veci sa úprava právneho vzťahu medzi stavebníkom a vlastníkom pozemku spravuje analogicky podľa §125 a nasl. zák. č. 141/1950 Zb. Z hľadiska spôsobu nadobudnutia vlastníctva k pozemku vlastníkom stavby na ňom postavenej, bol rozhodujúci súhlas vlastníka pozemku so stavbou stavebníka. Na základe tohto úsudku pozemok (zastavaná plocha a nevyhnutný manipulačný priestor k užívaniu stavby potrebný) „prirástol“ k stavbe, čo znamená, že ten, kto staval na cudzom pozemku so súhlasom vlastníka nadobúdal vlastníctvo nielen stavby, ale aj vlastníctvo pozemku v rozsahu jeho zastavania.

Súd prvého stupňa sa vyššie uvedeným právnym názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v prejednávanej veci neriadil dôsledne, keď neskúmal, v akom rozsahu došlo k nadobudnutiu vlastníctva pozemku spracovaním.

Pozemnoknižná parcela č. 400/1 k. ú. B., zapísaná vo vl. č. 778 o výmere 2080 m², bola zapísaná ako vlastníctvo J. H. ml. (čo je medzi účastníkmi konania nesporné) a podľa identifikácie parciel v súčasnosti je vedená v katastri nehnuteľností ako parc. č. 400/1, zast. plocha o výmere 922 m² a parc. č. 400/3 o výmere 1158 m², zapísané na LV č. 390 k. ú. B., vo vlastníctve J. H. ml.

Z uvedenej identifikácie je teda zrejmé, že pokiaľ súd prvého stupňa zamietol návrh v časti týkajúcej sa parc. č. 400/1 k. ú. B., rozhodol správne, pretože postavením rodinného domu v roku 1963 na tejto parcele a to so súhlasom vlastníka parcele – J. H. ml., sa stal J. H. st. jej vlastníkom titulom spracovania podľa § 125 zák. č. 141/1950 Zb. Ide o zastavanú plochu a nevyhnutný manipulačný priestor potrebný k užívaniu stavby. Preto v tejto časti odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.

Pokiaľ sa však týka parc. č. 400/3 k. ú. B., v tejto časti sa odvolací súd nestotožnil s názorom súdu prvého stupňa, pretože ide o záhrady vo výmere 1158 m² i keď J. H. st. obhospodaroval i túto parcelu, vysadil na nej ovocné stromy, nemohol nadobudnúť vlastníctvo i k tejto parcele spracovaním – stavbou rodinného domu, pretože na tejto parcele rodinný dom nie je postavený. Táto parcela je vedená v katastri nehnuteľností ako záhrady a preto nemožno hovoriť ani o nevyhnutnom manipulačnom priestore potrebnom k užívaniu stavby – rodinného domu. Táto skutočnosť vyplýva i zo znaleckého posudku a grafického náčrtu znalca Ing. M. Vlastníctvo J. H. st. nemohol nadobudnúť ani

vydržaním, keďže vedel o tom, že parcela patrí jeho synovi (on sám ju previedol na syna). Preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa parc. č. 400/3 k. ú. B. zmenil a žalobe vyhovel. Predmetná parcela nepatrí do dedičstva po J. H. st., ale patrí do dedičstva po J. H. ml., ktorý je aj v súčasnosti vedený v katastri nehnuteľností ako jej vlastník. I keď táto parcela nadväzuje na parc. č. 400/1 k. ú. B. a je na ňu možný prístup len po tejto parcele, je potrebné uviesť, že dedičia po J. H. ml. sú i dedičmi po J. H. st. a preto v dedičskom konaní si môžu vyriešiť prístup na túto parcelu.»

3.1 Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s ich tvrdeniami, že krajský súd nedostatočne zistil skutkový stav ohľadom skutočnej výmery pozemku, ku ktorému mohlo ich starému otcovi vzniknúť spracovaním vlastnícke právo, ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Z citovanej časti napadnutého rozsudku krajského súdu je zrejmé, že krajský súd založil svoje rozhodnutie výhradne na právnom názore najvyššieho súdu, ktorý najvyšší súd vyslovil v dovolacom konaní a ktorým bol krajský súd podľa § 243d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v ďalšom konaní a rozhodovaní viazaný.

Ústavný súd už vyslovil (napr. II. ÚS 18/05), že súd nižšieho stupňa je viazaný názorom dovolacieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva, ako aj pri aplikácii procesných predpisov. Z uvedeného vyplýva, že záväznosť právneho názoru dovolacieho súdu pre súdy nižšieho stupňa sa viaže na dve úrovne, a to hmotnoprávnu aj procesnú.

Právny názor dovolacieho súdu tak môže mať charakter kategorického právneho pokynu, resp. bezpodmienečného právneho príkazu napr. aplikovať na daný skutkový stav určitú právnu normu, resp. určitým spôsobom vykladať aplikovanú právnu normu (hmotno-právna rovina) alebo sa môže týkať jeho právneho názoru na ďalší procesný postup v konaní (procesno-právna rovina).

Viazanosť súdov nižších stupňov právnym názorom dovolacieho súdu za istých okolností zaniká. Právny názor dovolacieho súdu vychádza z určitého skutkového základu, avšak tento skutkový základ sa môže v konaní nasledujúcom po zrušení napadnutého rozhodnutia dovolacím súdom v konaní pred súdmi nižšej inštancie zmeniť (napr. po doplnení dokazovania). Výsledky nového dokazovania tak môžu zmeniť skutkový stav natoľko, že bude vylúčená aplikácia právneho názoru dovolacieho súdu na tento nový skutkový stav. V takom prípade súdy nižšieho stupňa nie sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom rozhodnutí, a teda nemusia tento právny názor rešpektovať.

V skúmanom prípade sťažovateľov najvyšší súd v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 134/02 v rozsahu prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 3 OSP vyjadril svoj právny názor na otázku po právnej stránke zásadného významu: „(...) či za účinnosti zákona č. 141/50 Zb. mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníctva pozemku spracovaním i v prípade, že stavebník staval na pozemku so súhlasom vlastníka pozemku.“ – rozsah prípustnosti dovolania, tak ako ho vymedzil krajský (odvolací) súd v rozhodnutí sp. zn. 5 Co 373/00 z 20. marca 2002. Krajský súd odôvodnil prípustnosť dovolania proti svojmu rozhodnutiu v citovanom rozsahu tým, že „za otázku zásadného právneho významu považuje posúdenie dobromyseľnosti pri spracovaní pozemku podľa zák. č. 141/1950 Zb., nakoľko rozsudok súdu I. stupňa potvrdil v časti týkajúcej sa pkn. parcely z dôvodu, že bol tohto názoru, že J. H. st. nemohol byť dobromyseľný pri spracovaní pozemku, keďže on sám ho previedol na J. H. ml.. Podľa § 125 zák. č. 141/1950 Zb. sa pri nadobudnutí vlastníctva spracovaním vyžaduje dobromyseľnosť, avšak nie je zrejmé, či ide o dobromyseľnosť v tom, že stavebník môže stavbu realizovať na cudzom pozemku alebo v tom, že je vlastníkom pozemku, na ktorom stavia“.

Z citovaného je zrejmé, že už krajský súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 5 Co 373/00 z 20. marca 2002 vydaným pred dovolacím konaním pripúšťal, že vlastnícke právo k pozemku možno nadobudnúť jeho spracovaním, pričom najvyšší súd sa v dovolacom konaní vyjadril iba k otázke vplyvu požiadavky „*dobromyseľnosti*“ pri tomto spôsobe nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Inými slovami povedané, najvyšší súd v dovolacom konaní zaujal právny názor k otázke hmotno-právneho charakteru, t. j. ako správne vykladať aplikovanú právnu normu. Vzhľadom na to, že skutkový stav ohľadom vzťahu medzi stavebníkom (starým otcom sťažovateľov) a vlastníkom stavebného pozemku (otcom sťažovateľov) nebol medzi účastníkmi počas celej doby konania (pred, ako aj po dovolacom konaní) sporný a bol nemenný, nemohol mať tento skutkový stav v zmysle uvedeného ani vplyv na prípadné oslabenie alebo negovanie záväznosti právneho názoru vysloveného najvyšším súdom v dovolacom konaní pre nasledovný ďalší postup a rozhodnutie súdov nižšieho stupňa.

Krajský súd tak v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu podľa § 243d ods. 1 OSP dostatočným spôsobom zdôvodnil, prečo je vzhľadom na tento právny názor a zistený skutkový stav potrebné v časti žalobu sťažovateľov zamietnuť a v časti jej vyhovieť. Z tohto hľadiska namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené. Základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je Občiansky súdny poriadok.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní

ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00).

Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03, I. ÚS 77/05).

Uvedené zistenia boli základom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3.2 Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy, porušenie ktorého sťažovateľa namietali iba z dôvodu svojvoľnosti a arbitrárnosti záverov napadnutého rozsudku krajského súdu, ústavný súd vzhľadom na uvedené závery, ako aj vzhľadom na to, že krajský súd nemôže byť primárnym porušovateľom označených práv, sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2007